

บริการที่ควรจัดให้แก่เด็ก

นอกจากการจัดห้องสมุดให้สวยงามน่าดู มีห้องกว้างขวาง โต๊ะ เก้าอี้ จัดไว้อย่างดี มีหนังสือและอุปกรณ์การศึกษาตลอดจนวัสดุต่าง ๆ อย่างมากมายแล้วก็ตาม ห้องสมุดนั้นจะไม่ใช่ห้องสมุดอย่างแท้จริง ถ้าไม่มีการจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่านและผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา บริการควรจะมีมาก ๆ จะได้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเด็กให้เข้ามาใช้ห้องสมุดบ่อย ๆ

บริการที่บรรณารักษ์สามารถจะจัดสำหรับเด็กมีหลายวิธี

๑. บริการ โดยโซ่หนังสือ
๒. บริการ โดยการให้คำแนะนำและขอเสนอแนะ
๓. บริการ โดยการตอบคำถาม
๔. บริการ โดยวัสดุอื่น ๆ
๕. บริการในวันพิเศษ

บริการ โดยโซ่หนังสือ

เด็กที่เริ่มเข้าโรงเรียนใหม่ ๆ จะยังไม่ค่อยรู้จักคุ้นเคยกับหนังสือมากเท่าไรนัก มีบางคนเท่านั้นที่อาจเคยอ่านหนังสือมาบ้างแล้ว เด็กจึงยังไม่รู้ว่าหนังสือมีคุณค่าและเป็นเพื่อผู้ใดของแก่ใครอย่างไร เมื่อเด็กเริ่มอ่านได้บ้างเล็กน้อยและได้รับคำแนะนำในการอ่านอย่างถูกต้อง เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน พร้อมกับมีความต้องการที่จะหาอ่านหนังสือเล่มต่อ ๆ ไป หนังสือในห้องสมุดมีจำนวนมากมาย แต่เล่มใดที่จะเหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจของเด็กนั้น เด็กไม่รู้ จึงเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ที่จะต้องจรรวบรวมหาหนังสือที่จะให้ประโยชน์และถูกกับความสนใจ ความต้องการ ในการรวบรวมเลือกหาหนังสือสำหรับเด็ก บรรณารักษ์จะต้องศึกษาถึงความสนใจในการอ่านหนังสือ (Reading Interest) ว่าในระยะไหนเด็กสนใจหนังสือประเภทไหนมาก

ความสนใจของเด็กในการอ่าน

ระหว่างอายุ ๒ ถึง ๔ ปี เด็กจะสนใจตัวเอง ชอบดูรูปเด็กอื่น ชอบฟังคำพูดที่คล้องจองกัน การเห่กล่อม การร้องเพลง เริ่มเรียนพูดเป็นคำ จดจำคำใหม่ ๆ ชอบดูสี โดยเฉพาะสีสด ๆ ชอบสัตว์โดยเฉพาะเด็กที่มีสีตัวเลี้ยงของมัน ชอบดูรูปรถไฟ รถยนต์ หรือเกวียนแล้วแต่เด็กจะมีประสบการณ์ในทางไหนมาก

ระหว่างอายุ ๔ ถึง ๖ ปี เด็กจะสนใจกับตนเองน้อยลงและหันมาสนใจกับสิ่งภายนอกมากขึ้น มีอารมณ์ขันและรักสนุกมาก ชอบฟังนิทาน นิยายต่าง ๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ที่พูดได้ ชอบฟังคำเปรียบ และคำพูดซ้ำ ๆ

ระหว่างอายุ ๖ ถึง ๗ ปี เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนเป็นครั้งแรก เด็กเริ่มมีความคิดคำนึงเรื่องนางฟ้า คนลึกลับ กังนงเด็กจะชอบฟังนิทานที่มีนางฟ้า หรือนิยายปรัมปรา สนใจกับเรื่องของธรรมชาติ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคน เพราะฉะนั้นเด็กจะชอบเรื่อง นก ตั๊กขี้ไม้ ที่เป็นจริง และเป็นหนังสือที่มีรูปภาพสวย ประกอบกับมีสีสันสดุดุดดา

ระหว่างอายุ ๗ ถึง ๘ ปี ยังคงชอบนิยายปรัมปรา นางฟ้า เทวดา อยู่ แต่เริ่มสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงบ้างแล้ว มีความสนใจในเด็กอื่น ๆ ชอบเรื่องที่มีแง่ตงสยชวนคิดอย่างสั้น ๆ เด็กชายจะเริ่มชอบเรื่องผจญภัย เด็กหญิงชอบเรื่องบ้าน ตุ๊กตา เสื้อผ้า และค้างก็จะสนใจอ่านเรื่องที่ตนชอบ

ระหว่างอายุ ๘ ปี เด็กหญิงยังคงสนใจนางฟ้าอยู่บ้าง แต่เด็กชายจะเริ่มมีความสนใจคนอยลง และหันไปอ่านเรื่องของเด็กชายด้วยกัน และชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยนตร์กลไก เรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริงและวิทยาศาสตร์ เรื่องที่อ่านชอบให้ยาวสั้นบ้าง แต่ไม่เกิน ๑๐๐ หน้า เริ่มมีความคิดคำนึงมากขึ้น ระเบียบนี้เป็นระยะที่ความสนใจในการอ่านเริ่มฟักตัวขึ้น

ระหว่างอายุ ๑๐ ปี การอ่านเริ่มค่อย ๆ กลายเป็นนิสัย เด็กจะชอบหนังสือเกี่ยวกับการเดินทาง ยิ่งถ้าเป็นประเทศอื่น ๆ จะเป็นที่ถูกใจมาก เด็กจะสนใจภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ ฯลฯ ชอบหนังสือเกี่ยวกับการค้นคว้า อยากรู้ อยากเห็น และเริ่มมีนิสัยชอบบูชาตุ๊กตาหาวูวีรูปมนุษย์

ระหว่างอายุ ๑๑ ปี เด็กชายคงชอบเรื่องผจญภัย ลึกลับ และเพิ่มความสนใจในการค้นคว้า การประดิษฐ์และวิทยาศาสตร์มากขึ้น หนังสือเกี่ยวกับเครื่องยนตร์กลไก หนังสือการ์ตูน ยังคงเป็นที่ถูกใจอยู่ แต่ลดความสนใจเรื่องตั๊กขี้ไม้ลงไปบ้าง

เด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ตั๊กขี้เลี้ยง เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ และชอบเรื่องเกี่ยวกับรัก ๆ ใคร่ ๆ บางทีก็อ่านนิยายผจญภัยอย่างเด็กชายเหมือนกัน

ระหว่างอายุ ๑๒ ปี เด็กชายชอบเรื่องที่มีการจบอย่างหมวดปมให้คิด ชอบอ่านหนังสือเกือบทุกชนิด ผจญภัย ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ กีฬา เป็นต้น

เด็กหญิง ส่วนมากชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากขึ้น เรื่องผจญภัยยังคงชอบอยู่ และเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ บางทีเรื่องเกี่ยวกับอาชีพด้วยในวัยนี้ เด็กหญิงเริ่มอ่านเกือบทุกอย่างเหมือนกัน

(ระยะระหว่างอายุ ๑๑ ถึง ๑๒ ปีนี้ เรียกได้ว่าเป็นจุดยอดของความสนใจในการอ่านของเด็ก ซึ่งเรียกกันว่า "Reading Craze" เด็กจะอ่านหนังสือ

ได้รวดเร็วเท่ากับผู้ใหญ่เลยทีเดียว ซึ่งบรรณาธิการและครุฑวาระวังให้มากที่สุด เพราะเด็กจะอ่านหนังสือทุก ๆ อย่างที่เด็กพบ ทั้งที่ดีและไม่ดี และในขณะที่เด็กก็มีเด็กบางพวกที่อ่านหนังสือไม่ออกมาก ๆ เช่นกัน เป็นหน้าที่ที่บรรณาธิการจะต้องคอยสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ (ได้อีกของ)

ระหว่างอายุ ๑๓ ปี เด็กชายยังคงชอบเรื่องเครื่องยนตร์กลไก แต่ใหญ่ขนาดซับซ้อน ชอบเรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรก การเพาะปลูกความงามของร่างกาย เป็นคน

เด็กหญิงคงอ่านนวนิยายผู้ใหญ่อยู่อีก ไม่ชอบหนังสือที่เป็นหลักวิชาจนเกินไป เริ่มชอบคำประพันธ์ บทละคร เรื่องเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงยังคงชอบอยู่

ระหว่างอายุ ๑๔ ปี ระยะเวลาเข้าสู่วัยรุ่นโดยเต็มที่แล้ว ความสนใจเริ่มพุ่งเสด็จไปในแนวใดแนวหนึ่งโดยเฉพาะ ระยะเวลาอ่านหนังสือน้อยลง แต่จะชอบอ่านนิยายสารมากขึ้น

เด็กชายชอบอ่านเรื่องชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ การเดินทาง เครื่องยนตร์กลไกต่าง ๆ ชอบหนังสือที่มีแผนผังแบบแปลน บางคนอาจเริ่มอ่านหนังสือรักใคร่บ้าง แต่คงรวดเร็วทันใจ

เด็กหญิงคงชอบหนังสือสำหรับเด็กผู้หญิงขึ้น ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ที่สะเทือนอารมณ์ มักคิดใจเรื่องราวที่แฉงเกินความจริงง่าย ๆ บางคนอาจสนใจหนังสือเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น และยังคงสนใจในบทละคร คำประพันธ์

(ระยะนี้เด็กจะต้องการแนะนำทางการอ่านหนังสือมากที่สุด ถ้าบรรณาธิการและครุฑทราบถึงความสนใจในการอ่านของเด็กแล้ว จะสนองความต้องการของเด็กได้อย่างดี)

ระหว่างอายุ ๑๕ ปี เป็นระยะที่การทุ่มเทในการอ่านลดน้อยลง แต่จะเริ่มอ่านหนังสือตามความต้องการของโรงเรียนและสังคมของตน ยังคงชอบการอ่านอยู่ ไม่ทุ่มเทลงไปในทางหนึ่งทางใดเหมือนอย่างแกก่อน

เด็กชาย ชอบเรื่องเกี่ยวกับวิชาการ งานอดิเรกและการทดลอง

เด็กหญิง คงชอบนวนิยายอยู่

ระหว่างอายุ ๑๖ ถึง ๑๗ ปี ความสนใจในการอ่านค่อยเริ่มเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จะมีความสนใจ ความต้องการ และรสนิยม เป็นของตนเอง ค่อย ๆ เริ่มสนใจกับชีวิตอย่างผู้ใหญ่ สนใจกับเรื่องของโลก ของสังคม และปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ

จากความรู้และเข้าใจความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก บรรณาธิการจะสามารถเลือกหนังสือสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในการเลือก บรรณาธิการจะ

๑. สรรวจความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละคน แต่ละวัย
๒. มีความเข้าใจถึงปฏิกิริยาต่าง ๆ ของเด็กที่มีต่อหนังสือที่ตนได้อ่านแล้ว
๓. ไม่คัดเลือกรหัสหนังสือในแง่ของผู้ใหญ่ แต่เลือกในแง่ความคิดความต้องการของเด็ก
๔. ให้เด็กมีโอกาสออกเสียงแสดงความคิดเห็นในการเลือกหรือหนังสือด้วย
๕. มีความเข้าใจและรู้จักหนังสือสำหรับเด็กเป็นอย่างดี
๖. พยายามอ่านหนังสือแต่ละเล่มด้วยตนเอง และอย่าคัดลอกหนังสือจากคำวิจารณ์เพียงแง่เดียว (๑)

นอกจากการจกรวบรวมหนังสือสำหรับเด็กที่ตรงกับความสนใจในการอ่านของเด็กแล้ว ยังคงพิจารณาถึงสิ่งอื่น ๆ ประกอบไปด้วย เช่นในการพิมพ์หนังสือ ควรจะพิมพ์อย่างสวยงามถึงดูสบายตาเด็ก เป็นหนังสือที่ดูสะอาดตาไม่ใช่สีแสบตา ดูง่ายชัดเจน รูปภาพที่ใดเรื่องราวดี มีขนาดกะทัดรัด เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ใหม่ ๆ แก่เด็ก และดูถูกกับความเรื่งรอง โดยเฉพาะของเด็กด้วย หนังสือใหม่สำหรับเด็กก็คือหนังสือที่ไม่ได้อ่านเลย การซื้อหนังสือเรื่องใหม่จึงควรจะได้พิจารณาจากผู้แต่ง และสำนักพิมพ์ หนังสือเล่มใหม่ในห้องสมุดที่เก่าล้าสมัย ควรเอาออกเก็บไว้เสียแล้วหาเล่มใหม่มาแทน ควรสำรวจดูว่ามีอะไรบ้าง การสำรวจหนังสือหาย บรรณารักษ์จะคอยค้นหาหา หายไปอย่างไร เพราะอะไรหนังสือจึงหาย และควรจัดการแก้ไขอย่างไร เป็นคนว่า จัดหนังสือประเภทที่หายบ่อย ๆ มาไว้ใกล้ ๆ กับสายตาของบรรณารักษ์ก็ได้

การให้ยืมหนังสือก็เป็นบริการที่ค่อนข้างหนึ่ง ซึ่งในด้านการปฏิบัติก็ไม่ได้ลำบากในบทนี้แล้ว ข้อสำคัญที่ควรพึงเล็งในการจัดบริการนี้ก็คือ การให้เด็กยืมหนังสือได้อย่างเสรีและไม่จำกัด เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษาปัจจุบัน หรือแม้กระทั่งโรงเรียนมัธยมศึกษา มักจะหวงหนังสือ ไม่อนุญาตให้เด็กยืมหนังสือไปอ่านบ้าน เกรงว่าหนังสือจะหายบ้าง จะชำรุดบ้าง เป็นการบั่นทอนความสนใจของเด็กให้ลดน้อยลง ซึ่งถ้าบรรณารักษ์ที่ดีและมีความเข้าใจอย่างเพียงพอ จะรู้สึกชื่นชมยินดีมากถ้ามีคนอ่านหนังสือและยืมหนังสือเสมอ ๆ ห้องสมุดที่มีหนังสือเก่า ยืมยืม และกะรุงกะรัง มากเพียงไหน ก็เป็นการแสดงว่าห้องสมุดนั้นมีบริการดี ชักจูง

(๑) วิทยวน อินทรกำแหง, คำบรรยาย "การเลือกหนังสือสำหรับเด็ก", ๕ - ๓๐ เมษายน ๒๕๐๐ ณ โรงเรียนเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

ความสนใจใฝ่หาอ่านหนังสือใฝ่มาก ในด้านตรงกันข้ามห้องสมุดที่หุหรามีหนังสือใหม่ ๆ จัดวางไว้อย่างสวยงามแต่ไม่มีใครได้แตะต้องนั้น จะเปรียบเทียบก็เหมือนกับเป็นโดคังเก็บหนังสือ และดาบรรณารักษ์หวงหนังสือควยแล้ว บรรณารักษ์ก็เป็นผู้ใฝ่หาที่เข้าห้องสมุดนั่นเอง ดังนั้นการเปิดบริการให้ยืมจึงมีความจำเป็นอยู่เหมือนกัน ถ้าห้องสมุดสามารถจะจัดให้ยืมได้ เด็กตั้งแต่ ๖ ขวบขึ้นไปสามารถเริ่มชื่อของตัวเองได้แล้ว การให้ยืมก็ควรเริ่มตั้งแต่ ๖ ขวบขึ้นไป ในด้านการระวังให้เด็กคืนหนังสือตามกำหนด และให้เด็กระวังรักษาหนังสือนั้น เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น บรรณารักษ์และคณะกรรมการนักเรียนจะต้องรับผิดชอบ บรรณารักษ์สอนให้เด็กรู้จักรับผิดชอบในหนังสือที่ยืมไป ก่อนครบกำหนดก็ส่งไปคืนไปยังครูประจำชั้นให้ประกาศให้เด็กรู้ ครูประจำชั้นคอยควบคุมดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบการยืมและการส่งคืน คณะกรรมการนักเรียนจะทำหน้าที่ช่วยเหลือหวงคืนจากเพื่อน ๆ ควย

เวลาที่ให้ยืมตามปรกติแล้ว ยืมได้คราวละ ๒ อาทิตย์ และยืมได้คราวละ ๒ เล่ม หรือ ๓ เล่ม สำหรับเด็กโต แต่ถ้ามีหนังสือจำนวนน้อยซึ่งมีคุณค่าของงานใฝ่มาก บรรณารักษ์อาจกำหนดเวลาใฝ่ยืมลงเป็น ๑ อาทิตย์ หรือเพียงคืนเดียว สำหรับหนังสือสำรอง (Reserve book)

บริการ โดยการให้คำแนะนำและขอเสนอแนะ

ดังได้กล่าวมาในบทก่อนแล้วว่า บรรณารักษ์ทำหน้าที่หนึ่งเป็นผู้แนะนำคนแรกให้แก่เด็ก และช่วยเด็กในการตัดสินใจแก้ปัญหาบางอย่าง เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กและมีความเข้าใจเด็กเพียงพอในการแสดงออกเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน และความพอใจในการอ่าน ดังนั้นบรรณารักษ์ก็ควรจัดบริการในด้านการแนะนำ หรือให้คำแนะนำและขอเสนอแนะแก่เด็ก บริการที่ควรจัดอาจทำได้ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นหมู่

การแนะนำการอ่าน

เด็กบางคนเข้ามาในห้องสมุดแล้วเห็นเพื่อนอ่านหนังสือ คนก็จับดูบ้าง แต่แล้วก็ไม่รู้จะอ่านอะไร บางคนก็ไม่เคยใช้ห้องสมุดเลย บรรณารักษ์ของเขาช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวทันที แม้ว่าเด็กจะไม่เข้ามาขอคำแนะนำ เพราะเด็กบางคนและส่วนมากสำหรับเด็กไทยมักซื่อายไม่กล้าไต่ถาม บรรณารักษ์ควรเข้าไปพูดจากรักถามความสนใจของเด็กแล้วจัดหาหนังสือหรืออุปกรณ์มาให้ เช่นถ้าเป็นเด็กเล็กก็เอาหนังสือพวกรูปภาพให้ดูก่อน จนเคยชินกับหนังสือแล้ว ก็จัดหาหนังสืออ่านง่าย ๆ เพื่อเด็กจะได้อ่านได้ เป็นการสร้างความรู้สึกว่าการเด็กเองก็มีความสามารถที่จะอ่านได้นาน ๆ เข้าเด็กก็จะเริ่มอ่านได้อย่างแจ่มจาง ความต้องการของเด็กก็เพิ่มขึ้นตาม

ลำดับ เด็กก็จะเข้ามาหาอ่านได้เอง สำหรับเด็กโต บรรณารักษ์อาจพูดคุยสนทนา
กันถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เขาชอบ ตลอดจนเรื่องหนังสือเรียนว่า หนังสือเล่มไหน
เป็นอย่างไร ง่ายหรือยากเกินไปจนไม่เข้าใจ หรือจับใจความไม่ได้ เมื่อทราบข้อ
ของใจตรงไหน ก็ช่วยอธิบายให้ เช่นเด็กเรียนไม่รู้อาจจะเลือกหนังสืออ่านเล่มใดใน
จำนวนหนังสือมาก ๆ หรือเล่มใดที่เกี่ยวกับความคงการของเขา บรรณารักษ์อาจ
ช่วยโดยจัดทำรายการซื้อหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้เป็นเล่ม หรือพิมพ์เป็นแผ่นแล้ว
คิดไว้ใหญ่ หรือส่งไปคิดป้ายประกาศตามชั้นเรียน ถ้าเด็กมาที่ห้องสมุดก็เอาหนังสือ
เหล่านั้นกองไว้ให้ แล้วให้เด็กเลือกอ่านเอาเองตามลำพัง การแนะนำหนังสือของ
คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคนอีกด้วย

การอ่านเป็นกิจกรรมหรือเป็นงานอดิเรกสำหรับเด็กในเวลาว่างดีที่สุด
อย่างหนึ่ง แต่ว่าคุณค่าที่ได้จากการอ่านนั้นจะมีขึ้นได้ด้วยการรู้ว่ที่อ่านนั้นอ่านอะไร
มีจุดมุ่งหมายในการอ่านและมีวิธีอ่านอย่างไร ซึ่งครูประจำชั้นจะสอนให้รู้ถึงกลวิธี
ในการอ่านได้ แต่เด็กไม่ได้รับการฝึกหัดอย่างจริงจังแล้วก็จะไร้ความหมายเสีย
สิ้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ที่จะต้องแนะนำเด็กในชั้นต่อไป Gardiner
กล่าวว่า

"The librarian's most important task is to see that
children get the right books to read at the right time." (๑)

การที่จะให้เด็กหาหนังสือที่เหมาะสม (right) นั้นหมายความว่า เป็น
หนังสือที่มีข้อความเนื้อหาเหมาะสมสำหรับความสนใจของเด็ก มีด้อยค่าที่เหมาะสมกับ
ความสามารถในการอ่าน ฉะนั้นในช่วงเวลาของการอ่านเพื่อสันทนาการ (recrea-
tional reading) เด็กจะได้รับความเพลิดเพลินอย่างเต็มที่ ถ้าบรรณารักษ์จะดูแล
และจัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้ การให้คำแนะนำและช่วยเหลือเด็กนี้จะเป็นผลให้เด็ก
มีทัศนคติที่ดี มีนิสัยและมีนิสัยในการอ่านที่พึงปรารถนาคือหนังสือที่เด็กอ่านในเวลา
ต่อไป

ในการทำให้เด็กอ่านนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความรู้สึกใหม่ขึ้น
ในตัวของเด็กว่า เขาเป็นคนหนึ่งที่คลั่งใจและเลือกอ่านหนังสือที่คงการควยตัว
ของเขาเอง การทำที่นี้และได้ผลคือ เลือกเอาหนังสือจากชั้น ๒ - ๓ เล่มที่ไม่ยาว
และยากมากเกินไปมาดูควยกันกับเด็ก ซึ่งการทำเช่นนี้เด็กปรกติหรือเด็กที่อ่านเก่ง
อาจไม่ต้องการก็ได้ แต่ก็ยังเป็นประโยชน์มากสำหรับเด็กเรียนช้าและอ่านหนังสือไม่
ค่อยได้ เมื่อเด็กอ่านหนังสือเล่มแรกได้หมด ก็จะรู้สึกมีความมั่นใจในตัวเอง ใน
ครั้นต่อไป เขาก็จะหาอ่านหนังสือที่ยาวและยากมากขึ้นกว่าเดิม

(๑) Gardiner, Jewel; "Administering library service in
the elementary school." PP. 117.

การแนะนำการอ่านจะได้รับผลสำเร็จอย่างดีถ้าบรรณารักษ์รู้จักเด็ก
 หมายความว่า บรรณารักษ์มีความสนใจและให้ความเห็นอกเห็นใจเด็กตลอดจนปัญหา
 ที่เด็กประสบ ซึ่งต้องพึงเล็งดูความสนใจ ความถนัด และงานอดิเรก บุคลิก
 ลักษณะและปฏิกิริยาในสถานการณ์ต่าง ๆ ของเด็ก บรรณารักษ์ควรปรึกษานักวิชาหรือ
 กับครูประจำชั้น ครูใหญ่ เกี่ยวกับเรื่องของเด็ก เมื่อเข้าใจเด็กดีแล้วก็พยายาม
 สนองความต้องการของแต่ละคนด้วยวัสดุต่าง ๆ ที่มีในห้องสมุด

สิ่งควรระวังในการแนะนำเด็กก็คือ บรรณารักษ์ของมีกลวิธีในการรู้
 จานแนะนำ ไม่ควรพูดเป็นเชิงบังคับว่าคงทำอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งเด็กจะเกิดปฏิก
 ติยาต่อต้านทันที อีกประการหนึ่งคือ ควรบอกข้อเท็จจริงบางอย่างในหนังสือแต่ละ
 เล่มที่แนะนำให้เด็กอ่าน เพราะมีบางเล่มที่อ่านแล้วไม่รู้เรื่องจับใจความไม่ได้
 บางเล่มมีสติกเป็นคอน ๆ บางทีเนื้อเรื่องช่างโนไม่ตรงตามหัวเรื่องก็มี บรรณา
 รักษ์ของอธิบายหรือเล่าให้ฟังแต่คงไม่เล่าจนหมดเล่ม ควรทิ้งค้างไว้ม้างเพื่อให้
 เด็กไปหาอ่านเอาเอง

การจัดชมรมการอ่าน (Reading Clubs)

เป็นการแนะนำส่งเสริมเด็กชั้นโต ๆ ที่อ่านหนังสือออกแล้ว ใครจะ
 เข้าเป็นสมาชิกก็ได้ความใจสมัคร จัดให้มีการอ่านหนังสือร่วมกัน แ่่งข้อความหรือ
 เขียนโคลงด้วยกัน จัดการละเล่นทั่ว ๆ ไป และอ่านหนังสือต่าง ๆ แล้วถกเถียง
 แสดงความคิดเห็นของแต่ละคน งานทั้งหมดบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบจัดตั้งขึ้นตาม
 ความต้องการของเด็ก และคอยสนับสนุนดูแล และให้ขอเสนอแนะปรับปรุงให้ดีขึ้น
 เรื่อย ๆ

การเล่านิทาน

เด็ก ๆ จะมีความพอใจมากเมื่อมีคนเล่านิทานให้ฟัง แม้แต่ผู้ใหญ่เอง
 ก็ยังชอบ เพราะนิทานทำให้คนฟังรู้สึกเพลิดเพลินและเบิกบานใจ โดยเฉพาะอย่าง
 ยิ่ง สำหรับเด็กเล็กที่เขาเรียนชั้นอนุบาลและประถมศึกษา เด็กเหล่านี้ไม่สามารถที่
 จะอ่านหนังสือหรือนิทานที่สื่อกุศลได้ แต่เด็กก็มีโอกาสได้ยินได้ฟังหนังสืออ่านดี ๆ
 และนิทานสนุก ๆ จากการเล่านิทานและการอ่านออกเสียงดัง ๆ บรรณารักษ์และ
 ครูเท่านั้นที่จะช่วยเหลือเด็กได้

ลักษณะของนิทานที่ดีจะต้องมีการ เริ่ม เรื่องที่ดีและชัดเจนกล่าวถึงเหตุ
 การณ์ที่เกิดขึ้นและลงเอยมานานแล้ว ฉากธรรมชาติเห็นภาพได้ความคำบรรยาย
 มีความพอดีพอเหมาะ รักนาระดับความสนใจของผู้มีเหตุผล และมีโครงเรื่องที่คึง
 ค้าง ๆ ไว้ให้คิด เด็กอายุ ๓ - ๕ ปีจึงจะชอบฟังนิทาน แต่เด็ก ๔ - ๕ ปีชอบ
 ฟังเรื่องทั้งาย ๆ สน ๆ เกี่ยวกับ บ้าน ที่น่อง พ่อแม่ ไก่ แมว นก รถไฟ รถยนต์

มากกว่าที่จะฟังและคิดเข้าใจถึงพวก เทวดา นางฟ้า ยักษ์ คิงเนมบรรณารักษ์หรือครู ควรเลือกนิทานมาเล่าให้ถูกกับวัยและความสนใจของเด็ก การนำเรื่องที่ยากเกินไป สำหรับเด็กมาเล่าและบังคับยึดเยียดให้เด็กฟังแทนที่จะเป็นผลดีกลับเป็นผลเสียคือเด็กมาก

การเล่านิทานเป็นศิลปะหนึ่งที่มีผู้เล่าจำเป็นจะต้องศึกษาและเตรียมตัวให้พร้อม การเล่านิทานให้คิงเนมบรรณารักษ์หรือครูควรมีลักษณะ ๒ ประการ คือมีลักษณะท่าทางเหมาะสมที่จะเล่านิทาน หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส เสียงนุ่มนวล มีวิธีพูดชัดเจน ออกสำเนียงและเสียงอย่างถูกต้อง และที่สำคัญคือมีจิตใจที่เข้าถึงในเรื่องนิทานและเด็กที่นั่งฟังอยู่อย่างแท้จริง ผู้เล่าจะต้องฝึกฝนท่าทางให้เหมาะสม และให้คล้อยตามกับเนื้อเรื่อง ต้องอ่านนิทานจนจนจำได้ขึ้นใจเสียก่อน ต้องมีอารมณ์พร้อมที่จะเล่าเรื่องนั้นจากใจจริง ไม่ใช่ฝืนใจทำ บรรณารักษ์ควรจะต้องคัดลอกเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบมาแล้วอย่างดี เพื่อสร้างให้เด็กเกิดอารมณ์เคลิบเคลิ้มไปตาม

การอ่านดัง ๆ ไปตามเนื้อเรื่องเดิมที่ผู้แต่งได้แต่งไว้ ทำได้ง่ายคิดว่า การเล่านิทาน แต่ใหม่ล้นน้อยกว่า ฉะนั้นในการอ่านดัง ๆ บรรณารักษ์ควรใช้หนังสือรูปภาพที่มีภาพโต ๆ แล้วอ่านคำบรรยายใภาพให้เด็กฟังจะดีกว่าการอ่านเป็นเรื่องราว เทคนิคในการอ่านก็เช่นเดียวกับการเล่านิทาน คืออ่านมาก่อนล่วงหน้า แม้จะคร่าว ๆ ท่องเรื่องและจับใจความได้ก็ยิ่งดี เพราะจะได้รู้ว่าเนื้อเรื่องดำเนินไปทางไหน สิ่งสำคัญที่พึงระวังและปฏิบัติในการเล่านิทานและการอ่านดัง ๆ ก็คือ บรรณารักษ์หรือครูจะต้องสนุกสนาน และมีส่วนร่วมในการสนุกสนานกับเด็ก ๆ ด้วย

การเอาคำประพันธ์ที่ไพเราะ มีคำซ้ำ ๆ และสัมผัสกันอย่างเหมาะสม กลมกลืน พร้อมทั้งมีความหมายมาอ่านให้เด็กฟัง เด็กจะชอบและรบเร้าให้อ่านอีก ขณะที่เด็กฟังเด็กจะนั่งนิ่งเงิบ คาเป็นประกาย ซึ่งบรรณารักษ์จะรู้ได้คือว่าเด็กชอบคอนไหนมาก ก็อ่านซ้ำในคอนนั้น ชั้นแรกเด็กอาจจะชอบเพราะฟังเพราะหูก่อน แต่เมื่อฟังนาน ๆ และหลาย ๆ ครั้ง เด็กก็จะเข้าใจความหมาย การนำเสนอดีคำประพันธ์เหล่านี้บรรณารักษ์ควรใช้คำประพันธ์แบบซับซ้อนก่อนจะได้ผลดีมาก

การอภิปราย

การอภิปรายเป็นจุดประสงค์หนึ่งของบริการห้องสมุดที่จะให้เด็กสนใจอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลิน และแบ่งปันความรู้ ความคิดเห็นให้เพื่อน ๆ ฟัง ในหมู่อภิปรายทุกหมู่เด็กควรได้แสดงออกอย่างอิสระว่าทำไมเขาถึงไม่ชอบหนังสือเล่มนั้น หรือไม่จึงชอบ เขาคงจะได้มีความรู้สึกว่าการแสดงความคิดเห็นของเขาออกมานั้นมีความสำคัญหรือเป็นประโยชน์ต่อคนอื่นเหมือนกัน คิงเนมบรรณารักษ์ต้องสนับสนุนและกระตุ้นให้ทุก ๆ คนแสดงออกอย่างเสรี และอย่างกล้าหาญ ซึ่งเป็นการช่วยเด็กให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ได้ด้วยความสามารถของเขาเอง

การอภิปรายควรจัดให้เป็นแบบง่าย ๆ ไม่มีระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด ให้เป็นการพูดจาสนทนากันตามธรรมชาติอันหนึ่งหน้าเขาหากัน แล้วถกเถียงกันไปตามเนื้อเรื่องที่จะอภิปราย ครั้งแรก ๆ บรรณารักษ์ของทำหน้าที่นำการอภิปรายบ้างเล็กน้อย ส่วนในครั้งหลัง ๆ ให้เด็กอภิปรายกันเอง แต่บรรณารักษ์ก็นั่งฟังห่าง ๆ คอยสังเกตว่าถ้าออกไปนอกเรื่องมากก็ดึงกลับมาสู่เรื่องเดิม การอภิปรายเป็นหนึ่เป็นโอกาสอันดีที่จะฝึกเด็กให้รู้จักฟังและประเมินผลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้อื่น

บริการ โดยการตอบคำถาม

การที่ห้องมีบริการตอบคำถามนั้นก็เพื่อว่าจะได้ช่วยเหลือเด็กให้รู้จักใช้หนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดให้เป็นประโยชน์คือตัวของเด็กเอง และคอยการเรียนของเด็กด้วย ช่วยค้นหาหาคำตอบหรือไม่ก็แนะนำให้เด็กไปค้นคว้าได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความสนใจ และสนับสนุนนิสัยรักการค้นคว้าศึกษาด้วยตนเองให้แก่เด็ก

คำถามส่วนมากของเด็กประถมศึกษาชั้นต้นจะเป็นคำถามโดยทั่ว ๆ ไปมากกว่าจะเป็นคำถามเฉพาะวิชา เด็กจะถามถึงว่า พวกเหล่านั้นหรือสิ่งเหล่านั้นเป็นใคร อยู่ที่ไหน ทำไมจึงเกิดขึ้น เกิดขึ้นเมื่อไร ฯลฯ ดังนี้เป็นต้น หรือบางทีเด็กก็ถามว่านิคหนอยที่เรียนชั้นประถม ๓ - ๔ อาจมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนในหลักสูตร เพราะการศึกษาในปัจจุบันส่งเสริมให้เด็กรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นครูก็จะมอบหมายงานให้เด็กมาหาคำตอบเอาเอง ซึ่งงานบางอย่างอาจจะมอบให้มาเป็นรายบุคคลหรือเป็นพวกก็ได้ และบางทีครูก็ให้คำแนะนำนอกเล่าเกี่ยวกับหนังสือที่กองโซมาอย่างละเอียด เด็กก็สามารถไปค้นหาได้ แต่ในบางครั้งครูไม่ได้ให้คำแนะนำจึงเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ที่จะช่วยเหลือเสนอแนะเด็ก ในการตัดสินใจเลือกหัวเรื่องที่จะทำและอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือหนังสือที่กองโซในการค้นคว้านั้น ๆ

ผู้ที่ทำหน้าที่ในบริการตอบคำถามนี้ อาจเป็นใดทั้งครู บรรณารักษ์ และนักเรียนชั้นสูงที่มีความรู้และความสามารถพอที่จะช่วยเหลือเด็กได้ บุคคลลักษณะของผู้ทำหน้าที่ในบริการตอบคำถาม ควรประกอบด้วย

๑. มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง
๒. มีความซื่อ
๓. มีความสังเกตดี
๔. เป็นคนมีระเบียบ
๕. มีความรู้ในวิชาทั่ว ๆ ไป
๖. มีความรู้ในวิชาเฉพาะ
๗. มีไหวพริบดี

- ๔. มีความสนใจในตัวเด็กที่มาขอความช่วยเหลือ
- ๕. มีความพากเพียร (๑)

ในการตอบคำถามบรรณารักษ์และครูควรได้มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อว่าบรรณารักษ์จะได้เรียนรู้ถึงบทเรียน หลักสูตร และวิธีสอนของครูแต่ละคน นอกจากนี้ยังได้เข้าใจถึงความต้องการของครูที่จะชักจูงความสนใจของเด็กให้หันเหไปทางไหน ดังนั้นเมื่อเด็กมาขอความช่วยเหลือ บรรณารักษ์ก็จะได้ช่วยแนะนำได้อย่างถูกต้อง แต่ทั้งระลึกอยู่เสมอว่า การช่วยเหลือตอบคำถามเด็กนี้ควรเป็นการแนะนำให้เกิดรู้จักวิธีค้นคว้า และสำรวจขอความต่าง ๆ จากหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดและนอกห้องสมุดมากกว่าจะเป็นการชี้คำตอบให้โดยตรง เช่น เด็กเล็กก็ให้สำรวจขอความคร่าว ๆ จากการอ่านสารบัญ แล้วเลือกเอาหัวข้อที่ต้องการ ส่วนเด็กโตอาจช่วยตนเองได้ดีกว่า ถ้าหากว่าบรรณารักษ์ได้แนะนำให้คุณเคยรู้จักหนังสือจำพวกอ้างอิงมาแล้ว ในบางกรณีที่เกิดต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบร้อน ก็ควรให้คำตอบโดยตรงแต่ต้องไม่บ่อยนัก เพราะทำให้เด็กเคยตัวและเกียจคร้านที่จะหาคำตอบเอง

บรรณารักษ์ควรใช้จิตวิทยาช่วยในการตอบคำถามของเด็กคือ ต้องรู้ถึงความต้องการของเด็กแต่ละคนควรวางแผนการรวมกันกับครู และรู้ถึงพื้นฐานเดิม (background) ของเด็กในชั้นเรียนและบ้านบางพอสมควร เมื่อนักเรียนมาโตถามอาจมีคำถามที่ไม่ชัดเจนหรือฟังไม่รู้เรื่อง บรรณารักษ์ไม่ควรดูค้ำว่ากล่าวซึ่งจะทำให้เด็กเสียกำลังใจ และเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อบรรณารักษ์ ห้องสมุด และคำสั่งของครู ตลอดจนการที่จะไปโตถามหาความรู้จากวิทยากรอื่น ๆ ทางงานที่ครูมอบหมายมาคลุมเครือ บรรณารักษ์ควรบอกให้ครูทราบ เพื่อว่าครูจะได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่ง และมอบหมายงานใหม่แก่เด็กใหม่ จนเด็กเข้าใจดี ส่วนบรรณารักษ์เมื่อทราบแล้วว่าเด็กมีความต้องการอะไร ก็ชวนเด็กพูดคุยล่อหลอกด้วยวิธีต่าง ๆ ให้คำตอบหลุดออกมาจากปากของเด็กเอง ไม่ควรถามตรง ๆ เด็กจะอายถ้าเขาไม่รู้หรือกระดากอายในการแสดงความคิดเห็นออกมาให้ผู้อื่นฟัง เพราะบางทีเด็กก็ไม่รู้แน่ชัดว่าตนเองต้องการอะไร และทำอย่างไรจึงจะแสดงความต้องการและความคิดเห็นออกมาได้.

บริการโดยวัสดุอื่น ๆ

ดนตรี

ในประเทศเรา เด็กยังมีประสบการณ์ทางดนตรีน้อยเหลือเกิน ดนตรีถือเป็นวิชาอันหนึ่งในหลักสูตรที่เด็กจะร้องเรียน และเรียนกันจริง ๆ เพียงชั่วโมงเดียวต่อหนึ่งสัปดาห์ เด็กจึงขาดรสนิยมและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับดนตรี นักการศึกษาได้พึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของดนตรี จึงปรากฏว่าเดี๋ยวนี้ตามโรงเรียนประถมศึกษาทั่ว ๆ ไป

(๑) อุตัย พุทธิยะ โทธิ, คำบรรยาย "หน้าที่ของบริการตอบคำถาม".

ได้พยายามใช้คนตรีเข้าประกอบกับการเรียนการสอน จากการสังเกตการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่ง และจากประสบการณ์ในการสอนของผู้เขียนเอง ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คนตรีมีส่วนทำให้การเรียนของเด็กก้าวหน้าไปมาก คนตรีช่วยทำให้เด็กได้พัฒนาการพร้อม ๆ กันไปถึง ๔ ด้าน สมตามความมุ่งหมายของการศึกษาแผนใหม่ เด็กมีท่าทางร่าเริงแจ่มใส และสนใจในบทเรียนมากขึ้นกว่าเดิม ถึงแม้ว่านอกจากเด็กจะได้ศึกษาเล่าเรียนคนตรีมาจากชั้นเรียนบ้างแล้ว ห้องสมุดก็ควรจัดบริการคนตรีให้นักเรียนเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในการจัดไม่จำเป็นต้องจัดหาเครื่องดนตรีมาทั้งวง เพราะเชื่อว่าห้องสมุดมีเงินจากงบประมาณไม่พอ บรรณารักษ์ก็อาจจัดขึ้น โดยการใช้น้ำเงินที่เกี่ยวกับคนตรี เช่น ประวัติดนตรี ของนักเรียน นักแต่งเพลง หนังสือภาพเครื่องดนตรีและส่วนประกอบต่าง ๆ ให้เด็กอ่าน จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในเรื่องดนตรีมากขึ้น บางครั้งอาจจัดหาแผ่นเสียง เพลงง่าย ๆ ที่เด็กชอบมาเปิดให้ฟัง เช่น เพลงพื้นเมืองและเพลงนานาชาติ นอกจากนี้ยังมีงานเสียงประเภทที่เป็นการเล่นประกอบไปกับเพลง หรือเพลงที่บรรยายความเนื้อเรื่องนิทาน เหล่านี้จะทำให้เด็กชอบและสนใจมาฟัง นาน ๆ เข้าเด็กก็จะรู้จักคุณค่า (appreciate) ของดนตรียิ่งขึ้น อันเป็นผลดีแก่ตัวเด็กต่อไปภายหน้า

การแสดงบนเวที

การแสดงบนเวทีเป็นบริการอันหนึ่งที่ดีควรจัดให้เด็ก เพราะนอกจากเด็กจะเข้ามาอ่านหนังสือ รวบรวมปริยาย วิทยาคำวิจารณ์หนังสือ หรือฟังนิทานแล้ว การแสดงบนเวทีจะช่วยให้เด็กมองเห็นและเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น การแสดงจัดได้หลายอย่าง เช่น การแสดงละคร การแสดงควงหุ่น

การแสดงละคร เป็นสิ่งที่เด็กชอบมาก ละครที่นำมาแสดงโดยมากเลือกเอาจากเรื่องดี ๆ และสนุกจากหนังสืออ่าน สำหรับเด็กโตให้คิดแต่งเรื่องขึ้นเองบ้าง เด็กหลาย ๆ คนที่ชอบอ่านและสนใจหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่ง ก็อาจรวมกันเข้าเป็นพวก แล้วจัดการแสดงขึ้นจากฉากในท้องเรื่องที่ได้อ่านมา การแสดงเช่นนี้ไม่จำเป็นต้องจัดหาฉากหรือเครื่องตกแต่งมากนัก และบางทีไม่ต้องการความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ก็มี เป็นงานที่เด็กคิดและวางแผนด้วยตนเองทั้งสิ้น บรรณารักษ์อาจช่วยเหลือได้บ้างในตอนที่เด็กเลือกสรรเอาคอนไดคอนหนึ่งจากหนังสือ ซึ่งอาจให้เป็นคำแนะนำว่าตรงไหนดี มีใจความกะทัดรัดหรือสนุกสนานเพียงใด จุดประสงค์อันยิ่งใหญ่ของการแสดงละครก็เพื่อถึงจุดความสนใจ ทั้งของผู้เล่นและผู้ชมให้ถือหนังสือว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ ให้อะไรแก่เราบ้าง นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงออกถึงความคิดเห็น ความคิดริเริ่ม และความก้าวหน้าของเด็กด้วย

การแสดงหุ่น ปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยมของเด็ก ๆ มาก ซึ่งบรรณารักษ์ควรให้เด็กอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับหุ่นขึ้น เรื่องที่เล่นก็หาเอาจากนิทานต่าง ๆ ที่เด็กชอบ เป็นการให้เด็กแสดงความรู้สึกออกมาให้คนอื่นชม เราจะเห็นความสามารถของเด็กในทางต่าง ๆ กัน เช่น การตกแต่งเวที การจัดไฟแสง สี และเสียงเพลงประกอบ ตลอดจนการเจรจาสนทนา การประคองประคองเครื่องแต่งกาย และการแก้ปัญหาของเด็กเองในบางอย่าง ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับผลสำเร็จอย่างงดงาม และเพิ่มพูนความเข้าใจมากกว่าการอ่านจากหนังสือ หรือฟังคำแนะนำจากบรรณารักษ์

แบบต่าง ๆ ของหุ่นที่นิยมกันแพร่หลายในต่างประเทศ แยกเป็นประเภทดังนี้

๑. เป็นภาพตัดจากกระดาษหรือแผ่นไม้ ประดิษฐ์เป็นโรงละครจำลอง มีเวที ฉาก ม่าน และตัวละครครบชุด เรียกว่า cut out หรือ model theatre

๒. เป็นภาพประดิษฐ์หัวและมือเย็บติดกับตัว เป็นถุงพอดักกับมือ เมื่อสวมเข้ากับมือแล้ว สามารถใช้นิ้วกระดูกให้หัวและมือเคลื่อนไหวได้เหมือนมีชีวิต เรียกว่า Glove puppet

๓. ใช้นิ้วติดกับส่วนมือและคอหุ่น แล้วยกเชือกเคลื่อนไหวได้แทนหัว ซึ่งเป็นแบบเดียวกับหุ่นกระบอกของไทย เรียกว่า Rod puppet

๔. ใช้นิ้วสอดจากตัวหุ่นไปเกี่ยวกับคันบังคับ เมื่อบังคับที่คันบังคับ หุ่นก็จะเคลื่อนไหวไปตามสายโยง เป็นศิลปะที่น่าดูมากกว่าแบบอื่น ๆ เพราะเคลื่อนไหวทุก ๆ ส่วนของร่างกายได้เหมือนมีชีวิตจริง ๆ เรียกว่า Marionnetle

การทำตัวหุ่นเหล่านี้ บรรณารักษ์อาจจัดให้เด็กได้ทำในช่วงเวลาที่ว่างในห้องสมุด หรืออาจฝึกฝนกับครูประจำชั้นให้เด็กทำในช่วงว่างศิลปะศึกษาก็ได้ เป็นการทำให้เด็กได้รับความเพลิดเพลิน และมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น. ✓

วิทยุและภาพยนตร์

ห้องสมุดที่ทันสมัยทุกแห่งย่อมเห็นความสำคัญในความช่วยเหลือของสื่อทัศนวัสดุเป็นอย่างดี ยิ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กยิ่งใหญ่มาก ดังเช่นการจัดให้มีบริการวิทยุและภาพยนตร์ก็ควรจะมี ซึ่งคงแล้วความสามารถของห้องสมุดนั้น ปัจจุบันทางกระทรวงศึกษาธิการก็ได้เริ่มจัดบทเรียนสำหรับเด็กทางวิทยุบ้างแล้ว แต่ยังคงอยู่ในขั้นทดลอง ถ้าได้รับความสำเร็จก็อาจใช้ได้ทั่วประเทศ บรรณารักษ์จะได้แนะนำให้เด็กและผู้ปกครองเลือกฟังสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ ภาพยนตร์ก็เช่นกัน เป็นสิ่งเร้าให้เด็กสนใจและสนุกสนาน บรรณารักษ์อาจเชิญชวนบริษัทห้างร้าน องค์กรต่าง ๆ ให้ออมเงินจัดภาพยนตร์เรื่องดี ๆ สำหรับเด็กบ้างเป็นครั้งคราว เป็นการช่วยให้เด็กได้พักผ่อนไปในตัว และยังถ้าภาพยนตร์นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับบทเรียนแล้ว จะทำให้เด็กจดจำบทเรียนได้อย่างดี.

บริการในวันพิเศษ

วันเกิด

๑. จัดให้มีการเลี้ยงอาหารและขนม โดยนักเรียนต่างหากกันมาแล้วรวบรวมรับประทานด้วยกัน
๒. ให้มีการแสดงละครเกี่ยวกับเด็ก ๆ และการเล่นเกมต่าง ๆ
๓. ประกวดเรียงความเรื่อง "วันเกิด"
๔. ให้เด็กหารูปภาพเด็ก ๆ หรือรูปถ่ายของตนเอง หรืองานที่เด็กทำขึ้น เช่น วาดรูป รูปปั้น มาจัดเป็นนิทรรศการ

วันวิสาขบูชา ฆราวาสบูชา หรือ วันเข้าพรรษา

๑. เปิดโอกาสให้โต้ตอบปัญหาแข่งขันกันเกี่ยวกับเรื่องทางศาสนา ซึ่งบรรณารักษ์อาจขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นให้ช่วยจัดหาปัญหาที่เด็กสนใจ หรือรวบรวมปัญหาจากเด็กชั้นต่าง ๆ มาให้เด็กถกเถียงกัน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ไปพร้อม ๆ กับสนุกสนานด้วย
๒. จัดหาหนังสือพุทธประวัติ หรือหนังสือที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้ให้คนควา
๓. แสดงภาพนิ่ง ฉายภาพยนตร์ หรือแสดงละครพุทธประวัติในคอนที่เกี่ยวกับวันนั้น ๆ เด็กจะจดจำได้ดีโดยไม่เสียเวลาทองจำ
๔. ในวันที่โรงเรียนหยุดให้ไปวัด ครูและบรรณารักษ์อาจร่วมมือกันพานักเรียนไปทำการสักการะบูชา หรือไปทำบุญที่วัด เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เห็นกิจกรรมทางศาสนา

วันชาติ

๑. จัดหนังสือเกี่ยวกับวันชาติและการปกครองแบบประชาธิปไตย ไว้ให้อ่าน
๒. ศึกษาบุคคลสำคัญ ๆ ในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ตลอดจนรูปเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ให้เด็กดู
๓. สนิมสนุนให้แต่งโคลง เรียงความ ประกวด

วันปิดภาค

๑. จัดให้มีการกินเลี้ยงร่วมกัน และการแสดงละคร หรือ เล่นเกมต่าง ๆ
๒. ให้ประกวดแต่งกายแพรวเป็นบุคคลต่าง ๆ ในหนังสือ
๓. ประกวดแต่งโคลง กลอน เรียงความ ฯลฯ
๔. จัดให้มีการอภิปรายเรื่องประโยชน์ที่ได้รับจากห้องสมุด หรือห้องสมุดของเราควรได้รับการปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร

วันหนังสือ

จะเป็นวันใดแล้วแต่ทางห้องสมุดและโรงเรียนเห็นพ้องกันว่า ควรกำหนดในวันไหน ซึ่งจัดกิจกรรมให้เด็กได้หลายอย่าง เช่น

๑. ให้รางวัลและประกาศชมเชยคนที่อ่านหนังสือมากที่สุด
๒. ให้แสดงละครจากหนังสือที่เด็กอ่าน หรือละครประวัติคนสำคัญ ๆ ทางหนังสือ เช่นนักเขียน นักก่อกบฏ นักวาดรูป ฯลฯ
๓. ให้เด็กวิจารณ์หรือเล่าหนังสือที่เขาชอบที่สุดให้เพื่อนฟัง
๔. จัดนักเขียนมาเล่านิทานให้ฟังหรือนักวาดรูปการดูนิทานวาดให้เด็กดู
๕. ให้เล่นเกมทายชื่อคน หรือตัวละครที่กำหนดไทม์มาจากหนังสืออะไร ใครทายถูกมากที่สุดก็ชนะ
๖. ประกวดหนังสืออ่านที่เด็กแต่งขึ้นเอง หรือประกวดการวาดรูปหลาย ๆ แผ่นประกอบกันเป็นเรื่องราว.

